

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а.вр.

БРОЙ 28. У Новоме Саду, 28. Юля 1860. **ГОД. III.**

Молитва Господня:

Отче. нашъ:

Кадъ читамо ову божанствену молитву, не говоримо у едноброю: Отче Мой, — хлѣбъ Мой, — остави Мнѣ долги и т. д. него у вишеброю: отче Нашъ — хлѣбъ Нашъ, — остави Намъ долги Наша, — ато за то, што се мы не молимъ за себе саме и само у име наше, већъ за све люде и у име целе цркве, као што стои и у деветомъ члану символа вере.

Молитва господня починѣ съ „призываниѣмъ“ и садржи у себи седамъ прошенія, одъ коихъ три прва односе се къ Богу, а последня четири къ собственимъ нашимъ нуждама. У „призыванию“ називамо мы Бога „Оцемъ нашимъ“ по томе што и мы и отцеви отцева нашихъ одъ Нѣга имаю почетакъ, животъ, тело, душу, дарове духовне и телесне, едном речи: све, што есмо и што имамо. Осимъ тога онъ е отаць нашъ и силомъ благодати дароване намъ у св. крштеню, коимъ мы, бывши донде као раби и твари руку Нѣговихъ, добиемо право быти и назвати се чадама божіима, као браћа еднородногъ сына Нѣговогъ Исуса Христа, кои е постао быти човекомъ насъ ради.

Име отца значи іошъ надежду и уверенѣ, кое насъ мора одушевлявати у време молитве равно деци, коя моле зашто съ пунимъ уверенѣмъ свога доброга и любазнога родителя. — Мы говоримо: „иже еси на не-

бесѣхъ“ не зато, што онъ ние по свуда и на свакомъ месту: онъ е бо све саздао и све храни и обдржава своимъ свемогуѣствомъ; него тимъ желимо показати, да небеса особито, по слову Давидовомъ, являю Нѣгову величину и славу, да тамо сія благодѣнь и богатство благодѣнья Нѣговихъ, и да се тамо избрани наслађаваю гледаюѣи Нѣгово лице. Гошъ намъ се тима речма заповеда, да бы мы, приступаюѣи ка молитви, на страну оставили све земальско и телесно, пакъ подизали умъ и ерце наше къ небу, где царуе небески отаць нашъ, и камо смо сви мы дужни спремити се свила силама нашими призываюѣи у томе помоѣ са више.

У првомъ прошенію говоримо: „да свѣтитса има твое“; другимъ речма: да бы све ствари давале Нѣму дужну хвалу, да бы се не само Християни но уобште сви люди кланяли Нѣму, любили Га и служили Му найдостойнімъ начиномъ. Име се божие ружи не само богохуленѣмъ и незнабожнимъ разговоромъ, веѣ и свима тешкими гресима Християна. За то е и рекао Спаситель „тако да просвѣтитса свѣтъ вашъ предъ человекѣ.“ (Мат. 5. 16.).

У другомъ прошенію молимо „да прїидетъ царствіе твое“; т. е. да бы Богъ извео неверне изъ заблуѣня, кои иду путемъ разврата, обратио ихъ ка добродетели и ка яню, те да бы тимъ начиномъ умножио царство свое на земљи, т. е. свету цркву, а уништио царство греха. Далъ молимо, да бы запалио у срцу нашемъ веру, любовъ и надежду, пакъ средствомъ тихъ царовао у душама християнскимѣ. О томъ царству говори Спаситель: „царство е божие унутра у Вама“, Лук. 17. 21.; а то изяснява св. Ап. Паво гвореѣи: „царство божие ние ело и пиѣе, него правда и миръ и радость у духу светоме.“ (римл. 14. 17.).
— Напоследку молимо овде Бога, да бы онъ, после

овогъ временогъ живота, примио насъ у царство небеско, и допустио да се наслабуемо Нѣговимъ лицезрениемъ. Дакле молитва та неће быти чистосердачна, ако смо заузети срцемъ и душомъ за овай временый животъ и овога усладе. И по томе е за насъ веома нужна благодать божия, коя е една текъ кадра подчинити срце и волю нашу къ Богу и распространити међу нама царство свое.

Говорећи у молитви: „да бѣдетъ вола твоя, яко на небеси и на земли“ — изьявлюемо Богу, да се мы коначно одричемо иѣи по вољи нашої, ако е она противна вољи божііой. И тако приносимо волю нашу на жертву Господу и желимо да онъ ради съ нама што е Нѣму угодно, по Нѣговой премудрости, да смо мы готови покорити се Нѣговой уредбы — у срећи и несрећи, у здравлю и болести — и на последку да ћемо у свако време испуњавати свету волю Нѣгову, као што ю испуњую анђели и праведници на небу. „Неће свакій кои ми говори: Господе, Господе! уѣи у царство небеско, но кои чини по вољи отца моего, кои е на небесима.“ (Мат. 7. 21.).

„Хлѣбъ нашъ насущный“, о коме молимо у четвртомъ прошенію, показуе све ствари, кое су намъ нужне за храну и сачуванѣ наше. Богъ хоће, да свакій иште свой насущный т. е. свакидашный хлѣбъ: великій и малый, богатый и сиромыхъ, да се покаже, да хлѣбъ тай сви добывамо одъ Нѣга, као подателя свію блага, да Онъ дае богатима иманѣ и свако изобилѣ, даруюћи намъ богате родители и предке, или даваюћи нѣима самима средства, да се обогате; далѣ да Онъ обдржава и храни сироте даваюћи имъ средства къ томе потребита и укрепляваюћи нѣихову снагу, или уливаюћи богатима христіанску любовь и желю,

да оныма помажу по могућству своме. Исусъ Христосъ учи насъ молити се Господу Богу за едавъ само хлебъ; т. е. Онъ жели, да небы мы у овомъ маловременомъ животу чезнули за богатствомъ и чести и роскошности, но задовольни были съ малимъ, еръ знамо, да мы као што ништа не донесемо собомъ на овай светъ, тако и оставляюћи га ништа нећемо собомъ ни понети.

(Наставиће се.)

Животописаніе Србскихъ Училиштныхъ Мужева.

III.

Авраамъ ошъ Мразовићъ.

Великій овай и у роду нашемъ многозаслуженый мужъ родио се у Сомбору 12. марта 1756. године, изъ свештеничке породице која се Поповићъ, иначе: Мразовићъ звала. Отацъ нѣговъ Георгіе Мразовићъ быо е примеранъ свештеникъ и пуна по столѣтія парохъ свето-предтечеве цркве сомборске. Мати му се звала Анна и была е рођена изъ породице Бранковићеве. Родители ови имали су три сина, коима су дали имена старозаветныхъ патриараха: Авраамъ, Исаакъ, Яковъ. Найстаріи быо е Авраамъ, коега животъ и дела овде за угледъ ставлямо. Воспитанъ у дому родительскомъ и подъ сѣвію олтара господнѣгъ у духу чистогъ православія, изучи онъ славено-србску школу у Сомбору. По свршетку ове, даде га отацъ у латинску школу, кою е у то време црквена србска община у Сомбору своимъ трошкомъ и зарадъ свое деце држала. Изучивши латинску синтаксу посланъ буде одъ родителя свога у Сегединъ гди поезисъ и

реторику изучи, а одатле съ благословомъ родительскимъ отиде на свеучилиште бечко, гди трогодишнѣ философійско теченіе съ врло добрымъ успехомъ сврши. У то доба предавао е школскій методъ у бечкой нормальной школи знаменитый свога времена педагогъ архимандритъ Фелбигеръ. Царица Марія Терезія нареди да изъ свакога народа аустрійскогъ по неколико младика прописаный методъ у Бечу изуче, како бы га после и сами у своме отечеству учительима предавати и школе уређивати могли. Између троице Србаля, кои су методъ у Бечу учили, было е нашъ Мразовићъ Подпора, кою е одъ царице добыяо, одлакшаму пребиванѣ у Бечу, те тако изучивши прописаный методъ за годину дана, положи съ похваломъ учительскій испытъ и наименованъ буде год. 1776. за кралѣвскогъ директора надъ свима србскимъ школама у учебномъ округу печуйскомъ. Добывши у почетку године 1778. декретъ на ово важно званіе дође у свое место рођеня, кое га као свога отличногъ, изображеногъ и милостию царскомъ увенчаногъ сына съ радошћу дочека и приими.

Одма по долазку свомъ у Сомборъ започне Мразовићъ велико дело поправляня, осниваня и уређиваня србскихъ народныхъ школа у округу свомъ, коме су све у Бачкой и у Будимской дієцези налазеће се школе србске припадале. Врло е мало было србскихъ места, у Бачкой и Бараньи у коима су се пре Мразовића уредне школе налазиле. Учителѣи были су слабо награђени, слабо уважавани, а притомъ редко е кои за свое званіе довольно изображенъ быо. Мразовићу припада та слава, што е онъ у своме округу израдио те су се плате учительске знаменито повисиле. Онъ е и свештенство и общтине и богатіе люде наше убедио, да учительима пристойно почитаніе отдаю; онъ е самъ своимъ трудомъ и настояванѣмъ учителѣи и учитель-

ске приправнике за свето званіе то припремао и изображавао; едномъ речію: онъ е школу нашу преобразіо и обновіо, а съ тымъ къ просвети рода сръбскогъ, выше него ма кои одъ нѣговыхъ сувременика допринео. У свакой парохіи, па и у некимъ филиалнымъ местима Бачке и Баранъ неусипнымъ трудомъ и настояванѣмъ Мразовићевимъ заведене су сръбске народне школе; све общтине обвежу се, да ће школе издржавати и учительима уредну плату издавати; покрай плате у готовомъ новцу свуда добыю учителя и депутатъ у рани и у осталымъ за ужитакъ нужднымъ средствима, а у Бачкой на велику утеху нашу, добыше учителя у свакомъ селу покрай тога іоштъ и половину сессіе землѣ.

Кадъ е Банатскій директоръ Теодоръ Янковићъ Миріевскій године 1782. у Русію за управителя и уредителя народныхъ школа отишао, тада е до попуненя директорскогъ места у Банату, шесть година дана тамошнѣ школе Мразовићъ управляо, и зато време обично по године у Сомбору, а по године у Темишвару становао. Будући да е Янковићъ само започео у своје округу школе уређивати, а посао свой збогъ скорашнѣгъ у Русію преселеня свршити ніе могао; то се по свой прилици и уређенѣ Банатскихъ школа и снабдѣнѣ тамошнихъ учителя неусипномъ труду многозаслуженогъ и врстногъ Мразовића приписати има.

Да бы обучио учительъ у прописаномъ школскомъ методу, и приправио младежъ за учительско званіе завео е Мразовићъ одма у почетку свога деланя практичный учительскій течай, кои се звао: „Норма,“ и кои се сваке године у Сомбору по неколико месецій држао. У Норму су съ почетка морали долазити сви учителя, и посештавали су е сваке године о феріама све дотле, докъ нису испытъ съ добрымъ успехомъ положили. Нитко ніе подъ Мразовићемъ за учителя

постављенъ пре докъ ніе учительскій испитъ предъ
 нѣмъ положію. У Норми предавао е самъ директоръ
 учительскій методъ, рачунъ и Славенску граматіку, а
 у трудномъ овоме делу имао е за помоћника трудо-
 любивога и ревностнога найпре учителя а после све-
 штеника и пароха сомборскога Атанасія Зарића, кои
 е првѣй катихета сомборскій быо и нормалистама на-
 уку Христіянску, обширну библичну повесть, толко-
 ванъ евангелія, типикъ и поянъ црквено предавао. У-
 чители, кои су изъ Мразовићеве школе изишли имали
 су довольно практичне вештине за одираванъ свога
 званія, и одликовали су се одъ пређашнихъ учителя
 своіомъ изображеношћу, и побожношћу, тако да су
 преосвештени архиереи многе нормалисте за ђаконе и
 свештенике у Бачкој, у Банату и у Бараньи рукопо-
 ложили. Јоштъ се и данасъ налази у животу гдѣкој
 свештеникъ и учитель, кои е изъ Мразовићеве школе
 изишао, и кои садъ после пол' столѣтја живимъ речма
 хвали и преуноси доброту, ученость, ревность, не-
 усипный трудъ и добротинство великога и безсмерт-
 ногъ овога мужа. Особито и лично старао се Мра-
 зовићъ да Сомборска школа у добромъ поредку
 буде. Найболъ одъ своихъ ученика постављао е онъ
 за учителъ Сомборске. Између многихъ питомаца
 Мразовићеве Сомборске школе спомећемо само Е-
 пископе: Гедеона Петровића, Платона Атанацковића,
 и Самуила Маширевића; славнога сръбскога училишт-
 ногъ мужа Јована Берића; покойнога проту Сомбор-
 скога В. Ковачића; архимандрита Самуила Илійћа; слав-
 ногъ писателя Сръбскога І. Хаџића и т. д.

Пошто е тако Мразовићъ 35. година мудро и
 ревностно са школама нашимъ управљао, даде онъ го-
 дине 1811. оставку на своје званію, предавши свой
 учебный округъ надзиранію новоуређенога врховнога

управительства свію Србскихъ и Романскихъ школа у Будиму.

На полю Србскога књижества имаде Мразовићъ такође превелике заслуге. Пре нѣговогъ времена были су врло редке Србске књиге. Онъ е не само школске него и многе друге полезне књиге списао, и на светъ издао. Найзнаменитіе му е дело Славенска Граматика, кою е онъ за нашъ народъ првый списао, и коя се выше одъ 60. година у нашимъ нормалнымъ школама предавала. Књига е та прославила име нѣгово међу ученима людма другихъ народа; за ню знадоше учена друштва Руска, Немачка и Енглеска. Осимъ Славенске Граматике списао е онъ Аритметику или рачуницу за народне школе, Польско Домостроительство; Поучительный Магазинъ за децу, коме равне, за воспитаванъ девойчица наменѣне књиге іоштъ до данасъ немамо; превео е съ Латинскогъ на Славено-Србскій языкъ Овидіеве књиге печалныхъ и посланице одъ Понта. Списао е и нека театрална дѣла, и напоследку предъ саму смртъ на неколико година издао е на црквено-Славенскомъ языку Риторику. До саме смрти радіо е неуморно на полю књижества, и оставіо после себе многа за печатню приуготовлѣна дела, између коихъ ћемо наспоменути 8. частій Магазина за децу, и Метафизику књижевнога Мезимца Мразовићевогъ, на комъ е онъ у последнѣ дане живота свогъ старческомъ рукомъ своіомъ радіо. *)

За такове и толике заслуге, кое е Мразовићъ своме роду и цркви, држави и цару чиніо, быо е онъ како одъ светлыхъ царева: Маріе Тересіе; Јосифа II. Леополда II. и Франца I. подъ коима е служіо отли-

*) Дела ова са многимъ важнимъ рукописима и књигама, кое су се у домаћой књижници благородне породице Мразовићеве хранила, утаманили су мађарски бунтовници године 1849.

кованъ ; тако и одъ народа свога високопочитованъ и уважаванъ. Блажене упомене императоръ Леополдъ II. подигао га е у редъ благородства унгарскогъ заедно са потомствомъ нѣговымъ, а императоръ Францъ I. украсио е вѣрне и родолюбиве прси Мразовићеве златномъ колайномъ, кою му е епископъ Бачкій Јоаннъ Јоановићъ, као на то одређеный царскій повереникъ године 1792. свечано предао. Бачка и Сремска жупанія збогъ заслуга нѣговыхъ примили су га у число своихъ судейске табле присѣдателя, а Сомборска избрана община повѣрила му е званіе сенатора, кое е онъ до смрти свое најточнѣе одправляо, стараюћи се о благоданю овога Србскогъ града, и праведно и мудро свакоме судећи. Као поглавитый чланъ цркве общине Сомборске трудіо се онъ о украшенію и благолѣпію црквеномъ ; настоявао е да се избираю побожни, добродетельни и учени свештеници за духовне пастире овогъ великогъ Србскогъ места, и толико е поверенъ кодъ своихъ единовѣрныхъ суграђана уживао, да су га год. 1792. за свога посланика на Темишварскій народный саборъ послали были. У делима овога найзнаменитіегъ црквено-народногъ сабора, учествовао е врло много нашъ Мразовићъ, и допринео е највыше къ томе, да е блажене упомене Стефанъ Стратимировићъ Кулпинскій, тадашний Будимскій владика за митрополита православне цркве у аустрійскимъ земляма изабранъ быо.

То су у кратко изложена дела, труди и подвизи нашегъ Мразовића, возобновителя нашихъ народныхъ школа, ревностногъ књижевника Србскогъ, правогъ родо- и човеколюбца, кои е духомъ тежіо да лучъ просвете у роду србскомъ зажеже и светлость нѣву по свима краевима рода нашегъ распростре ; кои е цео животъ свой, одъ ране младости па до тавнога гроба роду свою жртвовао ; кои е самимъ деломъ за-

сведочіо да му обште благо много веѣма на срдцу лежи, него матеріално благостанѣ свое, и свое собствене породице. Онѣ е доиста за родѣ свой живіо, ал' съ тымѣ и своима такавѣ споменѣ оставіо съ каквимѣ се редко коя породица Србска дичити може, и себи вечитый споменѣ у благодарности у срдцу народа Србскогѣ оставіо.

Умрѣо е великій овай мужѣ у 70. живота свогѣ години, 8. фебруара 1826. оставивши после себе супругу Софію рођ. Павловићѣ, кѣри: Анну, Александру, Јосифу и Елену, и единца сына Якова. Тело нѣгово было е одѣ свію Сомборскихѣ свештеника у саборной Свето-Георгіевской цркви, у присутству тадашнѣгѣ кралѣвскогѣ повѣреника за Сомборѣ Андриѣ Фораиѣ Соборсинскогѣ и многобройногѣ народа опояно, којомѣ е приликомѣ парохѣ Сомборскій и катихетѣ Србскогѣ педагогійскогѣ заведенія, садашній Высокопреосвештеный Епископѣ Новосадско-Бачвій, и Несторѣ Србскихѣ педагога Платонѣ, говоріо надгробно слово у похвалу покойника, сврху текста: „Премѣдрый во своихѣ людехѣ наслѣдитѣ вѣрѣ, и има егѣ живо бѣдетѣ во вѣкѣ.“ Слово ово, изѣ коега е и ово животописаніѣ извађено, печатано е у Срб. Лѣтопису год. 1826. Части III.

Тело безсмертногѣ Мразовића сахранѣно е на великомѣ гроблю Сомборскомѣ предѣ западны врати свето-Успенске црквице съ десне стране. Благодарный сынѣ и кѣри подигли су свомѣ незаборавлѣномѣ родителю каменитый крстѣ, кои означава место где земни остатци блаженоупокоеногѣ великогѣ мужа овогѣ почиваю.

Петоа и Кокошъ.

(Една економична лекция за неделъшколце.)

Кокошъ е найполезния домаћа живина; она врло мало неге потребуе, и мало трошка, а носи, особито близу вароши, много добитка.

Одъ кокоши имамо яя и месо; ал' ние ни перъ ни љубре за одбацанъ.

Кокошиє є яє найпитавие а найлакше те найздравие єло, особито ровито ил' пресно, и дав оздравляюћемъ болестнику више снаге, него иков друго єло, ков га часомъ отерети и поквари.

Пилеће є месо найнежние и найкусние, и подноси за многогъ болесника; а одъ маторококошиєга даде се врло снажна чорба начинити, коя є и за многогъ болестника пробитачна.

Ко много кокошию колъ, нетреба ни перя да одбаца; ако ово и ние онако валяно као гушчие или пачие, опетъ суво одчупано и одма на вреломъ месту осушено, даде се као и оно употребити, неуптава се као мокро чупано; а перъ одъ петлови репова и оно око врата валя скупляти и за перяничаре чувати, кои га требаю и купую.

Кокошиє є љубре врло ватрено, и после голубиєга найвредние, прече одъ кравлѣгъ и свакога другогъ марвенскогъ, особито за ливаде, детелину и шпаргле, пакъ чистећи кокошиняке нетреба га разбацати. Са кокошимъ љубретомъ води се по северной Французкой, где люди кокоши у великимъ ятама негую, права трговина; баштовани изъ дальнихъ предела долазе, и по скупє га новце купую и односе; кодъ насъ ако и неће новаца за нѣга падати, ал' може оне исте користи одъ нѣга по баштама бити, као и тамо.

Колико е кокошъ полезна живина валя видити северне Французе, где по селима близу вароши и гвозденій путова многи люди по три до шесть иляда кокошию пате, и само одъ тога живе, и богате се, ни на што друго и немислеѣи. Оѣш' ли да видишъ, колико е користо у веѣемъ мношству кокоши патити, узми на рачунъ две или три стотине, метни одъ сваке само по стотиву яя на годину, и продай ихъ у згодно доба само по три нозца паръ, а остави едну или две иляде яя за легло, и одрани одъ сваке иляде само по осамъ стотина пилиѣа, те ихъ у згодно доба продай само по четрдесетъ или педесетъ новчиѣа паръ, и метни ма читаву треѣину тогъ новца на трошкѣве, видиѣешъ и учудиѣешъ се колики е добитакъ само одъ те две три стотине, а да колкиѣ е одъ иляде и више иляда кокошию? Тешко ѣешъ едне економске струке наѣи, коя толико големе интересе доноси.

По варошима, где ние ни простора, ни траве и добре воде, и где се сва рана куповати мора, ту врло скупо стае кокоши патити. У затвору држана кокошъ пождере много више, него што е вредна. Варошанина кошта свако пиле кое онъ одрани, и свако яе, кое онъ одъ свои варошки држани кокошию добие, десетъ пута скуплѣ, него што ихъ на пияци бираюѣи добити може; али по селима и домазлуцима, где има траве довольно, и гумни, где е марве и ѣубрета и помия довольно, где кокоши цело пролеѣе, лето и есенъ шта чепркати имаю и са онимъ се ранити, што би другчие пропало, ту е сасвимъ други есанъ. Само валя и овуда множину кокоши умерити по величини домазлука, а найвеѣма пазити, дал' е и згодно место за продѣю. Когодъ ихъ толико много држи, да рану куповати мора, одма е много трошка, јошъ ако ихъ и више запати, него што ѣй продати може, онда е тешко съ добиткомъ. —

Ко е радъ да кокоши негуе, валя и добру и неге вредну пасму да одбере; ние свака врста за негу валяна.

За ношню яя болъ су капорке, особито жуте и беле; оне носе и више и крупния яя. И кунда носи врло прилѣжно, исто тако и гаѣаста кржа, само су врло ситна.

За раненъ пилића на месо најболя е врста капорка, особито бела, ти су пилићи најкрупни, и месо е најмекше и најделикатниѣ.

Одъ новии врсти кокошию најзнатниа е кокинкинска, та буде за едну годину по осамъ фунтій тешка, а носи велика и многа яя, по сто петдесетъ, двеста, и двеста петдесетъ преко године. У Французской су најзнатниѣ врсте норманска и лефлешка, те буду по дванаестъ фунтій тешке, а меса најделикатниѣга. Ове би врсте валяло свудъ запатити, а све оне друге ситниѣ утаманити, еръ нису вредне ране и неге.

Ал' и одъ овий најболый врстий нису ни сви петлови ни све кокоши валяне, има иѣ болыи и лошии, а за пасму валя најболъ одабрати.

Најболыи е за пасму онаи пѣтао, што е највећи и најсрчани, у коегъ е перѣ најсыйниѣ, око најватрениѣ, клювъ краћи и деблы, кресте веѣе, црвениѣ и круѣе, груди шире, мамузе веѣе, репъ већи и савиеніи, перѣ око врата дуже. Болыи су петлови са еднострукимъ него съ двострукимъ крестема. Жуте бледе и увеле кресте, знакъ су болести или слабости. Рапаве кресте и люскаве ноге знакъ су маторогъ петла и кокоши, и ови за пасму неваляю. Пѣтао валя за пасму само до четврте године, а после не. На тако валяна петла, може се петнайестъ кокошию оставити.

Валяна за пасму кокошь треба да има деблю и већу главу, краћи и ячи вратъ, црвене висѣѣе кресте и модрикасте ноге.

За ношню яя найболѣ су оне кокоши, што на глави иза ува повећа гола црвена брадавичаста места имаю, а шире и већма напољѣ пропале и доле отоболѣне турове. Између иляда кокошию одъ часа ћешѣ погодити найболю носилю, ако само на ово двоє узпазишѣ.

Све угасити боя кокоши, особито мрке и црне држе се да су плодниѣ и да више яя носе, а беле даю слађе и вкусниѣ месо.

Ко е радѣ да чисто беле ил' црне колоши запати, треба да чисто белогѣ ил' црногѣ петла и кокошѣ за пасму нађе, и одъ нѣи яя за легло сачува.

Кокошѣ е до пете године за ношню яя и за легло найболя, после неваля. Матора кокошѣ нит' яя носи, нити ии леже, него постане као мушкобана, нарасте иой кресте и мамузе, и почне кукурикати. Нису ни сувише ранѣне кокоши за ношню яя, и што снесу, све будну меколюска, кожната. —

Кокоши почну носити већѣ о Сретению и пре, па носе све до перушаня, а то е до мале Госпоине, тада за пуни шесть неделя пресеку, а после пронесу опетѣ, докѣ яча зима нестегне, и онда пресеку сасвимѣ.

Валяна кокошѣ носи све по два дана застопце а трећи прескочи; редка е коя сваки данѣ носи; матора кокошѣ прескаче по два и више дана узастопце. Найлошия кокошѣ снесе по 70, а валяна по 170. до 200. и више яя на годину. Младице носе најприлѣжниѣ. Кокоши носе яя и безѣ петлова, само су та ялова, и нису за легло, ал' су за ело боля нег' она.

Пре него што ће кокошѣ яе снети, она кречи, и тражи скривено место, ако гнѣизда намештеногѣ нема; а кадѣ га е снела, она га одма и одкакоће у знакѣ да га е снела.

Я вала изъ гнѣзда вадити, да кокошъ на нѣма нележи, ерѣ се укваре и муѣци постану; ал' увекъ вала по едно у гнѣзду оставити за пологъ, другчие неѣ кокошъ у то гнѣзду више да носи, него тражи друго место, и крие ѿи. За пологъ е најболѣ бело дрвено или одъ креча или одъ гипса начинѣно яе; а ко тогъ нема, мора пазити, да увекъ последнѣ снесено за пологъ остави, мора га обележити, а пре снесено извадити, ерѣ кадъ кое два три дана у нѣзду остане, и кокошъ више пута на нѣму полежи, уквари се, и тако много пропадне.

Ко е радъ да му кокоши и зими яя носе, треба да ѿи у топломъ месту држи и добро рани. Зарадъ топлогъ држаня, меѣу неки подъ патосъ кокоши штала таванъ коньскогъ ѣубрета, подругъ стопе дебео, кое своимъ вриенѣмъ и узреванѣмъ топлоту оддае. То ѣубре вала свако четирѣ неделѣ дана едaredѣ променути, а то е триредѣ преко зиме. Юшѣ болѣ е цевъ одъ топле пеѣи ил' оѣака туда пропустити, да стаицу ту угрева. Најглавния рана, коіомъ ранѣне кокоши рано пронесу, то е прженѣ и тепло даванѣ ечамъ, кувана и вруѣе давана зобѣ, съ мекиняма помешано; юшѣ особито кадъ се у ту рану помеша мало кудельногъ семена, или семе одъ коприва, или мало осушене и у прахъ стрвене ма кое естивне печурке, или суво и вреломъ водомъ попарено лишѣе одъ коприве, или стученѣ и у мекинѣ помешанѣ жирѣ; све су то надраживе ствари, одъ кои младе кокоши у топломъ држане веѣъ око Божиѣа и пре пронесу, и редовно сваки данѣ носе. Само невала ни овомъ раномъ меру претеривати, ерѣ одъ превише добре ране угое се и ослепе, и сасвимъ носити престану. Све ове ствари даю се кокошима после перушаня, у најячу зиму, да онда више и веѣа яя носе, а после ние нужно. И са овимъ стварма вала меняти, сваке не-

делъ другу давати, вѣма ии дражи рана, кадъ се
нбомъ свако седамъ дана меня. Юшъ валя у ову рану
увекъ помало стученогъ малтера или стучени пужића
или школьки помешати или люсака одъ яя радъ креча,
другчие носе яя безъ тврди кречни люсака.

(Продужиће се.)

Д О П И С Ъ.

*** Познато е да у буковинской православной епархіи
постои еданъ црквеный фондъ. Колико главнице тай фондъ
притяжава неznamъ, али да великій мора быти заключаемъ
одатле што се изъ фонда тога плаћа епископъ, издржава
конзисторія и выше намастира; подпомажу сиромашніе цркве
и школе; и што е најважніе, издржава се са знаменитымъ
трошкомъ велико богословско заведеніе и семениште духовно
у Черновицу; препарандско заведеніе и велика гимназія та-
мошня такође одатле издржава се. У Аустрійскомъ Школ-
скомъ Вѣстнику недавно читали смо да е Высоко ц. кр. по-
печительство просвете дозволило да се на ц. кр. православно
источне вере узорной школы Черновицкой шесть учитель-
скихъ места попуне и то са оваковомъ платомъ: главный
учитель 550 ф. а. вр.; другій учитель 500 ф.; треій учи-
тель 450 ф.; првый подучитель 250 ф.; другій подучитель
200 ф.; учитель пояня, кои ће и препаранде у пояню обу-
чавати има 200 ф. награде. За поунити мѣсто главногъ пре-
парандскогъ учителя у Черновицкой православной препаран-
ди, са особомъ, за то велеважно званіе валяно приуготовлѣ-
номъ и способномъ посланъ ће быти еданъ за учительско
званіе способанъ кандидатъ, родомъ изъ Буковине и право-
славне цркве сынъ на годину или на по године дана у Злат-
ный Прагъ да се тамо упозна са устројствомъ народныхъ
школа и препарандіе, и да прибави себи сва она знаня и веш-
тине, кое су за учителя препарандіе нуждне. Таковомъ кан-
дидату одређена е годишня подпора одъ 400 ф. а. вр. и пут-
ный трошакъ одъ 100 ф., изъ црквенога или религіозногъ
фонда Буковинскогъ. Одъ кандидатовогъ прилъжанія и ус-
пѣшногъ бавлея у Пражкой узорной школы, и одъ тамо за-
добивене способности зависитће после наименованіе нѣгово
за учителя препарандіе.

Издае Епископска књигопечатня у Новомъ Саду.